

Opinnäytetyö (AMK)

Kättilökoulutus

2018

Lotta Lehtinen & Emilia Parkkila

VARHAISEN VUOROVAIKUTUKSEN HAVAINNOINTI JA TUKEMINEN LAPSIVUODEOSASTOLLA

– Kirjallisuuskatsaus hoitohenkilökunnalle

Lotta Lehtinen & Emilia Parkkila

VARHAISEN VUOROVAIKUTUKSEN HAVAINNOINTI JA TUKEMINEN LAPSIVUODEOSASTOLLA

- Kirjallisuuskatsaus hoitohenkilökunnalle

Varhainen vuorovaikutus ajoittuu vauvan kahteen ensimmäiseen elinvuoteen. Hyvästä varhaisesta vuorovaikutuksesta puhutaan silloin, kun lapsen fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tarpeet huomioidaan ja niihin vastataan siten, ettei lapsi joudu kestäämään liian pitkäkestoisia tai voimakkaita kielteisiä kokemuksia tai tunteita. Lapsen ja vanhemman välinen vuorovaikutus ja sen myötä kehittyvä kiintymyssuhde ovat merkittävässä roolissa lapsen kehityksessä. Kiintymyssuhteen hoitamisella voidaan ennaltaehkäistä lapsen mielenterveydellisiä ongelmia.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla selvittää varhaisen vuorovaikutuksen havainnointia ja tukemista lapsivuodeosastolla. Tavoitteena oli, että lapsivuodeosaston hoitohenkilökunta voisi hyödyntää opinnäytetyön tietoja työssään. Työ toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena ja lähteenä käytettiin tieteellisiä julkaisuja sekä kirjallisuutta (n=14).

Opinnäytetyön päätuloksista kävi ilmi, kuinka laaja-alaista kättilön ammattitaidon tulee olla varhaista vuorovaikutusta havainnoidessa sekä tukiessa. Oman haasteensa kättilön työhön tekevät aiempaa lyhyemmät sairaalassaoloajat, jolloin kättilön tulee osata ajoissa kiinnittää huomiota varhaiseen vuorovaikutukseen vaikuttaviin tekijöihin. Tuloksista käy myös ilmi, kuinka merkittävää on havainnoida varhaisen vuorovaikutuksen kautta koko perheen vointia ja perhedynamiikkaa. Kättilön positiivinen asenne sekä rehellinen, mutta kannustava palaute vanhemmille tukevat varhaista vuorovaikutusta.

Tulosten pohjalta voidaan todeta, että olisi tärkeää tuottaa näyttöön perustuvaa tietoa kättilötyön vaikuttavuudesta lapsen kehitykseen varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen tehdyllä työllä. Mahdollinen jatkotutkimusehdotus voisi olla empiirinen tutkimus varhaisen vuorovaikutuksen tukemisen pidempiaikaisista vaikutuksista lapsen kehitykseen.

ASIASANAT:

Kättilötyö, varhainen vuorovaikutus, lapsivuodeosasto

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Midwifery

2018 | 25 pages, 3 pages of attachments

Lotta Lehtinen & Emilia Parkkila

OBSERVATION AND PROMOTION OF EARLY INTERACTION IN POSTPARTUM WARD

- Literature review for nursing staff

Early interaction takes place during baby's first two years. Early interaction is well-functioning when baby's physical, mental and social needs are noticed and parent's try to respond to them in the right way. This way the baby does not need to handle too long-lasting or intense negative experiences or emotions. Early interaction between the baby and the parent and the developing attachment, which happens along the time, are in a significant role in child's development. Taking care of attachment, child's mental health problems can be prevented.

The purpose of this thesis is based on a literature review, how to examine observation and promotion of early interaction in postpartum ward. The aim was, that the nursing staff in postpartum ward can make use of the knowledge of this thesis in their job. This thesis was carried out as a literature review. The used data was collected from scientific publications and literature (n=14).

The main results showed how extensive midwife's professional must be when observing and promoting early interaction. Nowadays the even briefer hospitalizations bring challenge to midwife's work. Midwife must pay attention to the factors that affect early interaction. The results also showed how significant it is to observe the whole family's health and dynamics through early interaction. The midwife's positive attitude and honest but encouraging feedback that is given to the parents promote early interaction.

Based on the research it can be stated, that it would be important to afford databased knowledge of the effectiveness of midwifery in child's development, when early interaction is promoted by a midwife. The possible proposal for further research could be empirical research of the longer-term effects on child's development, when early interaction is promoted.

KEYWORDS:

Midwifery, early interaction, postnatal ward

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
2.1 Varhainen vuorovaikutus	6
2.2 Varhaista vuorovaikutusta uhkaavat riskitekijät	7
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	9
4 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄ	10
5 TULOKSET	11
5.1 Varhaisen vuorovaikutuksen havainnointi lapsivuodeosastolla	11
5.2 Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen lapsivuodeosastolla	12
6 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	16
7 POHDINTA	18
LÄHTEET	21

LIITTEET

- Liite 1. Tiedonhaku- ja tuloksetaulukko
- Liite 2. Tutkimustaulukko

1 JOHDANTO

Varhainen vuorovaikutus on luonnollisen yhdessäolon vastavuoroisuutta, jossa vanhempi tunnistaa lapsen perustarpeiden merkkejä ja vastaa niihin. Lapsi vastavuoroisesti reagoi vanhemman hoivaan. Varhainen vuorovaikutus pitää sisällään kosketukset, äänet, katseet ja emotionaaliset yhteenkuuluvuuden kokemukset. (Paananen ym. 2015.) Aihe on ajankohtainen, sillä niin kauan kuin lapsia syntyy, tarvitaan tietoa ja taitoa varhaisen vuorovaikutuksen tukemisen ja havainnoinnin keinoista. Aihe on myös tärkeä, sillä useat eri tutkimukset osoittavat, että vanhemman sensitiivinen vastavuoroisuus lapsen tarpeita kohtaan on edellytys lapsen suotuisalle kehitykselle (Pesonen 2010). Varhaisen vuorovaikutuksen toteutumisessa voi olla moninaisia haasteita, joita hoitohenkilökunta pyrkii työllään havaitsemaan ja ehkäisemään. Varhaista vuorovaikutusta uhkaavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi keskosuus, lapsen synnynnäinen vamma tai sairaus, vanhemman väsymys ja mielenterveyteen liittyvät tekijät sekä taloudelliset vaikeudet. (Paananen ym. 2015; White ym. 2015.)

Opinnäytetyö perustuu kuvailevaan kirjallisuuskatsaukseen ja se kohdennetaan lapsivuodeosaston hoitohenkilökunnalle. Tavoitteena oli lisätä tietoisuutta varhaisen vuorovaikutuksen havainnoinnista ja tukemisesta lapsivuodeosastolla. Ehdotus opinnäytetyön aiheesta tuli Naistenklinikalta ja siihen päädyttiin myös tekijöiden henkilökohtaisen mielenkiinnon vuoksi. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin Naistenklinikka Turun yliopistollisessa keskussairaalassa.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Varhainen vuorovaikutus

Varhainen vuorovaikutus ajoittuu vauvan kahteen ensimmäiseen elinvuoteen (Pesonen 2010). Hyvästä varhaisesta vuorovaikutuksesta puhutaan silloin, kun lapsen fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tarpeet huomioidaan ja niihin vastataan siten, ettei lapsi joudu kestäämään liian pitkäkestoisia tai voimakkaita kielteisiä kokemuksia tai tunteita, kuten lohduttamattomuutta ja kaltoinkohtelua. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2015.) Lapsi kokee itsensä arvottomaksi ja huonoksi, jos vanhemman läsnäolo ei välity lapselle eikä hänen fyysisiä ja psykologisia tarpeita tyydytetä riittävästi (Deufel & Montonen 2016). Onnistuneessa vuorovaikutuksessa lapsi kokee, että häntä rakastetaan, ihailaan ja arvostetaan (Salo ym. 2008). Lapsen ja vanhemman välinen vuorovaikutus ja sen myötä kehittyvä kiintymyssuhde on merkittävässä roolissa lapsen kehityksessä. Kiintymyssuhteen hoitamisella voidaan ennaltaehkäistä lapsen mielenterveydellisiä ongelmia. (Salo 2011; Yuill 2011.)

Lapsen aivojen ja kiintymyssuhteen laadun kehitys tapahtuu ensisijaisesti varhaisten vuorovaikutussuhteiden varassa (Andersson ym. 2008). Varhainen vuorovaikutus edistää lapsen omanarvontunteen sekä itseluottamuksen kehittymistä (Paananen ym. 2015). Se luo myös pohjan perusturvallisuudelle, luottamukselle ja empatiakyvylle (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013). Lapselle muodostuu hyväksyty ja rakastettu kuva itsestään. (Paananen ym. 2015.) Lapsen kokemus riittävän hyvästä hoidosta ensimmäisenä elinvuotena luo vauvalle tahtotilan toimia vanhempien toiveita kunnioittaen, mikä on merkittävää lapsen varhaisen moraalien kehityksessä. Vanhemman ja lapsen välisessä viestinnässä vauva oppii myös sosiaalisen kanssakäymisen ja tunteiden säätelyn taitoja. (Deufel & Montonen 2010.)

Evoluution kannalta katsottuna kiintymyssuhde takaa riittävän pitkäkestoisien hoivan ja huolenpidon. Kiintymyssuhde tukee vastasyntyneen stressin ja tunteiden säätelyssä sekä rohkaisee tutustumaan ympäristöönsä. (Korhonen & Luoma 2017.) Jo raskauden aikana tapahtuva sikiön ja äidin välinen vuorovaikutus kehittää pohjan lapsen syntymän jälkeiselle vuorovaikutukselle (Paananen ym. 2015). Kiintymyssuhde vanhemman ja vauvan välillä alkaa muodostua jo vanhemman saadessaan tiedon raskaudesta (Høivik ym. 2013). Vanhempien raskaudenaikaisten mielikuvien laatu on merkittävä, sillä ne voi-

vat olla hyvinkin pysyviä. Raskauden aikana äidin ja sikiön välinen vuorovaikutus koostuu liikkeistä, kosketuksesta, äänistä, rytmistä, mauista ja tuntoaistimuksista. (Paananen ym. 2015.) Tavanomaisesti sujuvan raskauden aikana vauva aistii kohdun sisäisesti äidin kehon ääniä kuten lapsiveden äänet, äidin sydämen sykkeen, sekä perheenjäsentensä äänet (Puura ym. 2018; Deufel & Montonen 2010). Loppuraskaudesta sikiölle muodostuu jo varhaisia muistoja, joiden kautta vauva pystyy tunnistamaan tuttuja asioita, kuten perheenjäsenten ääniä (Puura ym. 2018).

Syntymän jälkeen varhaista vuorovaikutusta vauvan ja vanhemman välillä suojaavat toistuvat, lapsen hoitoon liittyvät rutiinit, säännöllinen ihokontakti sekä vanhemman kommunikointi vauvan kanssa (Paananen ym. 2015). Vanhemman vastuulla on turvallisen, avoimen sekä vastavuoroisen suhteen luominen lapseen (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013). Merkittävää on, että vanhempi pystyy vastaamaan lapsen tarpeisiin ja viesteihin (Paananen ym. 2015). Tunteet ovat vauvan keino kommunikoida (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013). On huomioitava, että lapsen keinot tunteiden säätelyyn ovat riittämättömät, minkä vuoksi lapsi tarvitsee vanhemman apua niiden säätelyyn. Jotta vanhempi kykenee tässä lasta tukemaan, tulee hänellä olla taitoa säädellä omia tunteitaan. Vanhemman jakamat positiiviset tunteet vahvistavat lapsen tervettä psyykkistä kehitystä. (Sinkkonen & Kalland 2011.) Varhaisessa vuorovaikutuksessa korostuu fysiologisten tarpeiden tyydytys, mikä johtaa aina myös psykososiaalisten sekä emotionaalisten tarpeiden tyydyttämiseen. Konkreettisesti varhainen vuorovaikutus muodostuu vanhemman käyttäytymisen muutoksilla, joita ovat esimerkiksi puheen tason vaihtelut, sisällöltään toistava ja yksinkertaistettu puhe, kasvojen ilmeiden liioittelu ja etäisyyden säätely. (Paananen ym. 2015). Vauva vaistoa onko kyseessä aito hymy, rauhallinen ääni ja katse vai vanhemman tietoinen pyrkimys olla turvallinen (Salo 2011).

2.2 Varhaista vuorovaikutusta uhkaavat riskitekijät

Nykypäivänä yhteiskunnalliset muutokset ovat vaikuttaneet heikentävästi sukupolvien väliseen luonnollisen hoivaamisen oppimisketjuun. Vanhempien sukupolvien opit lastenhoitoon liittyen eivät siirry uudelle sukupolvelle samoin kuin ennen. Lisäksi työelämäkeskeinen sekä kiihtyvä elämänrytmi tuovat oman haasteensa vauvaperheiden arkeen. (Paananen ym. 2015.) Yhteiskunnalliset muutokset tuovat mukanaan myös lisääntyvää

maahanmuuttajaväestöä, jolla sopeutumisprosessi vieraan maan kulttuuriin sekä sukulaissuhteista etäännyminen vaikuttavat välillisesti äiti-lapsisuhteeseen (Deufel & Montonen 2015).

Haitalliset vuorovaikutuskokemukset voivat vaikuttaa epäsuotuisasti lapsen mielen kehitykseen sekä sen optimaaliseen toimintaan. Lapsen aivojen kehitystä ja tunne-elämän säätelyä vaarantaa laadultaan tai määrältään riittämätön varhainen vuorovaikutus. (Sinkkonen & Kalland 2011.) Turvattomat kiintymyssuhteet voivat johtaa kiintymyssuhdehäiriöihin, mikä näkyy lapsessa häiriökäyttäytymisenä tai lamaantumisenä (Salo 2011). Aivot havainnoivat jatkuvasti erilaisia sekä kehosta että kehon ulkopuolelta tulevia ärsykeitä. Ärsykkeiden arviointi voi johtaa tunnetilojen erilaistumiseen. Puutteellinen varhainen vuorovaikutus tai siihen liittyvät traumaattiset kokemukset estävät limbisen alueen ja sitä säätelevien aivoalueiden yhteyksien syntymistä. (Sinkkonen & Kalland 2011.) Limbisellä alueella tarkoitetaan sitä aivojen osaa, joka huolehtii muistitoiminnoista ja tunne-elämästä (Sand 2015).

Varhaista vuorovaikutusta uhkaavat tekijät voivat johtua lapsesta, vanhemmista tai perheestä, ja sen sosiaalisesta ympäristöstä. Tavallisimmin lapsen vuorovaikutuskykyä heikentävät tekijät tulevat ilmi vasta syntymän jälkeen. Tällöin vanhempien lapseen liittyvät mielikuvat ja oletukset voivat mahdollisesti muuttua. Lapseen liittyviä tekijöitä voivat olla keskosuus, lapsen sairaus tai synnynnäinen vamma, vähäinen aktiivisuus ja ärtyisyys. Vanhempaan liittyviä tekijöitä voivat olla vanhemman väsymys, mielenterveydelliset ongelmat, päihdeongelmat, huolta aiheuttava elämäntilanne tai nuori ikä. (Paananen ym. 2015; Pajulo 2011.) Nämä riskitekijät voivat näkyä vetäytyvänä ja poissaolevana tai tunkeutuvana ja aggressiivisena käytöksenä. Vaikutus voi ulottua myös lapsen tapaan reagoida, mikä voi näyttäytyä vanhemmalla iällä negatiivisten tunteiden säätelyn haasteina. (Korhonen & Luoma 2017.) Perheeseen ja sosiaaliseen ympäristöön liittyvät tekijät voivat myös vaikuttaa vuorovaikutuksen kehitykseen. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi taloudelliset vaikeudet ja sosiaalisen tuen puuttuminen. (Paananen ym. 2015.)

Lapsen käytöksestä voidaan huomata lapsessa puutteellisen vuorovaikutuksen aiheuttamia merkkejä. Niitä voivat olla haluttomuus tai kyvyttömyys hakea tai ylläpitää katsekontaktia, hidas reagointi ärsykeille, ärtyneisyys ja tyytymättömyys, kasvojen ilmeiden vaihtelun väheneminen tai häviäminen, ääntelyn ja liikehdinnän vähäisyys sekä ongelmat nukkumisessa ja syömisessä. Lapsen merkittävä passiivisuus kertoo varhaisen vuorovaikutuksen puutteellisuudesta. (THL 2015.)

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla perehtyä varhaisen vuorovaikutuksen havainnointiin ja tukemiseen lapsivuodeosastolla. Tavoitteena oli, että lapsivuodeosaston hoitohenkilökunta voisi hyödyntää opinnäytetyön tietoja työssään varhaisen vuorovaikutuksen havainnoinnissa ja tukemisessa.

Opinnäytetyö pyrkii vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitä kätilön tulee havainnoida varhaista vuorovaikutusta tarkastellessaan?
2. Millä keinoin kätilö voi tukea varhaista vuorovaikutusta lapsivuodeosastolla?

4 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄ

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yleiskatsaus ilman tiukkoja ja tarkkoja sääntöjä. Käytetyt aineistot ovat laajoja ja metodiset säännöt eivät rajaa aineiston valinnassa. Tutkimuskysymykset ovat väljiä ja tutkittava ilmiö kuvataan laaja-alaisesti ominaisuuksia käsitellen. (Salminen 2011.) Koska kirjallisuuskatsaus vaatii tekijältään taitoa poimia tarjolla olevasta materiaalista työn kannalta oleelliset tutkimustiedot, katsauksen tekijän on perehdyttävä tutkimusaiheeseensa kattavasti (Hirsjärvi ym. 2009).

Lähteinä tässä työssä käytettiin tutkimuksia ja julkaisuja, jotka valittiin sähköisistä tietokannoista. Käytettyjä tietokantoja ovat Cinahl, Medic ja Google Scholar. Näiden lisäksi työssä käytettiin kirjallisuutta ja eri organisaatioiden (esim. THL, Imetyksen tuki ry) julkaisuja. Työhön valittiin aineistot (n=14), jotka ovat julkaistu vuosina 2008-2018.

Opinnäytetyöhön etsittiin aineistoja sekä englannin- että suomenkielisten hakusanojen avulla. Suomenkielisiä hakusanoja olivat vastasyntynyt, varhainen vuorovaikutus, äiti, vauva, vanhemmuus, kätilötyö, tunneäly. Englanninkielisiä hakusanoja olivat infant, pregnancy, early interaction, midwifery, midwife, mother, newborn. Osana opinnäytetyön menetelmää luotiin tiedonhakupöytäkirja (Liite 1), josta selviää tarkempi hakusanojen käyttö, aineiston rajaukset ja julkaisuvuodet. Aineistot valittiin sisällön ja tulosten osuuden perusteella. Lisäksi tehtiin tutkimustaulukko (Liite 2), josta selviää tutkimusten tekijät, tarkoitus, tulokset ja menetelmät.

5 TULOKSET

5.1 Varhaisen vuorovaikutuksen havainnointi lapsivuodeosastolla

Aiempaa lyhyemmät sairaalassaoloajat vaativat kätilöä havaitsemaan entistä herkemmin varhaista vuorovaikutusta sekä uhkaavat että suojaavat tekijät. Koska havainnointi on tarpeellista aloittaa heti, tulee kätilön tiedostaa riski liian nopeisiin tulkintoihin. Yksittäisten havainnointitilanteiden perusteella ei voida tehdä päätelmiä varhaisen vuorovaikutuksen laadusta, vaan perheen tilannetta on arvioitava laajemmin. (Paananen ym. 2015.)

Varhaista vuorovaikutusta havainnoitaessa tulee kiinnittää huomiota vanhemman äänensävyyn ja sanavalintoihin, ilmeisiin ja eleisiin (Paananen ym. 2015). Vanhemmasta havaittavat ilon merkit, kuten hymy ja rentous, kertovat onnistuneesta vuorovaikutuksesta vauvan kanssa (THL 2015). Luontaista on, että vanhemman puheen korkeus nousee ja puhe muuttuu vauvakieleksi. Vauvakieli on toistavaa ja yksinkertaistettua puhetta, jota rytmitetään sanojen ja tavujen painotuksilla. Katsekontakti on oleellista varhaisessa vuorovaikutuksessa vauvan kanssa. Kätilön tulee työssään seurata, hakeutuuko vanhempi katsekontaktiin vauvan kanssa. Vanhemman jatkuva vauvan katseen pois kääntäminen tai muuten vähäinen katsekontakti kertoo varhaisen vuorovaikutuksen puutteellisuudesta. (Paananen ym. 2015.)

Kätilön on tärkeä huomioida millä tavoin vanhempi puhuu lapsestaan. (Paananen ym. 2015.) Esimerkiksi uupunut vanhempi voi ajatella lapsen itkevän kiusallaan vaikka lapsi viittaisi itkullaan näläntunteeseen. On myös kiinnitettävä herkästi huomiota vanhemman sanoittamaan vihantunteeseen tai kielteisiin ajatuksiin vauvaa kohtaan. Kätilön ammattitaitoon kuuluu kuitenkin taito arvioida, onko kyseessä hetkellinen ärsyyntyminen, sillä varhainen vuorovaikutus sisältää niin positiivisia kuin negatiivisiakin hetkiä. Satunnaiset, kielteiset tunnereaktiot ovat sallittuja, kunhan ne eivät vahingoita vauvaa. (THL 2015.)

Vauva tarvitsee vanhemman fyysistä läheisyyttä kokeakseen olonsa turvalliseksi ja arvokkaaksi (Paananen ym. 2015). Paras läheisyyden muoto vauvalle on ihokontakti (Imetyksen tuki ry 2016). Kätilön tulee kiinnittää huomiota lapsen ja vanhemman väliseen fyysiseen etäisyyteen. (Paananen ym. 2015.) Vanhemman ja vauvan välinen etäinen kehokontakti voi olla merkki varhaisen vuorovaikutuksen vaarantumisesta (Deufel &

Montonen 2015). Myös vanhemman tapa pitää lasta lähelläään tulee huomioida lapsen turvallisuuden näkökulmasta (THL 2015).

Kättilön tulee tarkkailla vanhemman ja vauvan välisen vuorovaikutuksen toteutumista hoitotilanteissa ja vauvan käsittelyssä. Oleellista havainnoinnissa on se, suorittaako vanhempi hoitotilanteen mekaanisesti vai sisältääkö tilanne aitoa hoivaa ja välittämistä sekä kommunikointia. (Deufel & Montonen 2015.) Vauvaa tulee käsitellä lempein, mutta varmoin ottein. Aggressiivinen käsittely, kuten rajut ja äkkinäiset otteet ovat merkkejä varhaisen vuorovaikutuksen huolestuttavasta häiriintymisestä. (THL 2015.)

Vanhemman tulisi pyrkiä vastaamaan vauvan viesteihin oikea-aikaisesti niin, ettei vauva joudu odottamaan liian pitkään. Nykypäivän minäkeskeisyyden korostaminen saattaa vaikuttaa vanhemman valmiuteen elää vauvantahtisesti ja tällöin vauvan vaatimukset voivatkin tuntua liiallisilta. Kättilön tulee havaita, onko vanhemmalla kykyä asettaa vauvan tarpeet omien tarpeidensa edelle ja mukauttaako vanhempi toimintaansa vauvan tarpeiden mukaan. (Paananen ym. 2015.)

Vanhempi saattaa tuntea itsensä riittämättömäksi ja kokea heikkoa itseluottamusta vauvan kanssa pärjäämisessä, mikä kättilön tulee huomata (Mäkelä 2016). Vanhemman myönteinen näkemys itsestään vanhempiana edistää varhaisen vuorovaikutuksen toteutumista, ja näin ollen vaikuttaa myös parisuhteen laatuun. Vanhempien välinen suhde on sidoksissa myös vanhemman ja vauvan väliseen suhteeseen. (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013.) Kättilön tulee osata aistia, onko vanhempien välillä tasavertaisuutta, molemmin puolista kannustusta ja kunnioitusta vauvan hoitoihin liittyen (Deufel & Montonen 2015).

5.2 Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen lapsivuodeosastolla

Vauvan vuorovaikutusaloitteisiin vastaaminen vaatii vanhemmalta herkkyyttä tunnistaa vauvan viestit ja tulkita ne oikein (Deufel & Montonen 2010). Kättilö voi tukea vanhempia tunnistamaan lapsen viestejä sanoittamalla niitä yhdessä vanhempien kanssa (Paananen ym. 2015). Vanhemmille on tuotava tiedoksi, että itku on vauvan tapa kommunikoida (Mäkelä 2016). Vähitellen vanhempi oppii vauvan ilmeiden, eleiden ja ääntelyiden tulkitsemista sekä näihin oikealla tavalla vastaamista (Paananen ym. 2015). Kättilön tulee tuoda vanhempien tietoisuuteen, että yksittäiset ja tahattomat väärinymmärrykset eivät

vaaranna vauvan kehitystä, sillä vauva joutuu erehdyksen kautta kehittämään toimintaansa paremmin ymmärrettäväksi (Deufel & Montonen 2010). Vauvan temperamenttisuus voi lisätä haastetta varhaisessa vuorovaikutuksessa (Korhonen & Luoma 2017). Vauvat tarvitsevat erilaista hoivaa ja apua (Deufel & Montonen 2010). Kätilön tuleekin korostaa vanhemmille jokaisen vauvan olevan yksilöllinen oma persoonansa (Paananen ym. 2015).

Vauvan kehityksen kannalta on tärkeää tukea vanhemman ja vauvan välisen kiintymyssuhteen muodostumista (Deufel & Montonen 2010; Yuill 2011). Kiintymyssuhteen edellytys on riittävä varhainen vuorovaikutus. Kiintymyssuhdetta vahvistavat varhaisesti alkaneet, toistuvat imetystilanteet, joiden aikana sekä äidillä että lapsella erittyy mielihyvää tuottavia hormoneja. (Paananen ym. 2015.) On tärkeää, että kätilö kannustaa jo ensimmäisestä päivästä lähtien imetykseen (Puura ym. 2018; Salonen ym. 2013). On huomioitavaa, että vaikka imetys ei olisi mahdollista, kiintymyssuhdetta vahvistavat syöttötilanteessa myös vauvan syleily ja ihokontakti (Puura ym. 2018). Tiedetään, että myös isien mielihyvähormonitasot nousevat ihokontaktissa vauvan kanssa (Mäkelä 2016). Kätilön tulee kertoa vanhemmille ihokontaktin sekä varhaisimetyksen myönteisestä vaikutuksesta varhaiseen vuorovaikutukseen sekä kannustaa siihen (Deufel & Montonen 2010).

Synnytyskokemus voi vaikuttaa äidin itsetuntoon. Jos äiti tuntee epäonnistuneensa synnytyksessä, vauva voi tuntua vieraalta ja täten vaikuttaa epäsuotuisasti äidin ja vauvan väliseen suhteeseen. (Deufel & Montonen 2016.) Traumaattinen synnytystapahtuma voi altistaa äidin traumaperäiselle stressireaktiolle (Korhonen & Luoma 2017). Lapsivuodeosaston kätilön kuuluu keskustella vanhempien kanssa synnytyksen herättämistä ajatuksista ja kysymyksistä sekä tarjota mahdollisuus keskustella synnytystä hoitaneen kätilön kanssa. Onnistuneella synnytyskeskustelulla on positiivinen vaikutus paitsi äitiin, myös koko perheeseen. (Paananen ym. 2015.)

Raskaudenaikaiset mielikuvat viestivät siitä, miten äiti tai isä on kohdannut raskauden psykologiset haasteet (Puura ym. 2018). Kätilö voi osaltaan tukea varhaisen vuorovaikutuksen syntymistä keskustelemalla raskauden herättämistä ajatuksista ja tunteista vanhempien kanssa (Paananen ym. 2015). Koska isät eivät voi kokea vauvan kasvua kehossaan, joutuvat he tekemään enemmän ajatustyötä kiintymyssuhteen eteen (Mä-

kelä 2016). Mielikuvien laatuun on tärkeä kiinnittää huomiota, sillä fyysisesti tai psyykkisesti huonovointiset vanhemmat tarvitsevat kannustusta myönteisten mielikuvien luomiseen vauvasta ja vauva-arjesta. Tätä kautta kätilö voi suotuisalla tavalla vaikuttaa lapsen kehitykseen. (Salo 2011.) Kätilön tulisi myös keskustella vanhempien kanssa käytännön tasolla esimerkiksi vauvan hoidosta, tukiverkostosta sekä vanhempien välisestä suhteesta ja työjaosta. Keskustelu herättelee vanhempia tunnistamaan mahdollisia haasteita sekä löytämään omia vahvuuksiaan. Tällöin kätilö voi tunnistaa vanhempien neuvottomuutta, mikä lisää riskiä varhaisen vuorovaikutuksen toteutumisen vaarantumiselle. (Puura ym. 2018.) Mikäli kätilöllä herää huoli varhaisen vuorovaikutuksen puutteellisuudesta, uupumuksesta tai vanhempien negatiivisista tunteista vauvaa kohtaan, tulee hänen ohjata perhe ensisijaisesti neuvolan tarjoamiin tukitoimiin (Deufel & Montonen 2010).

Vauvan saamat myönteiset kokemukset varhaisvaiheessa edistävät kognitiivista eli tiedollista kehitystä (Paananen ym. 2015, Høivik ym. 2013). Positiivinen, mutta rehellinen palaute lisää vanhempien kokemusta kyvykkyydestään hoitaa vauvaa ja tuottaa vauvalle onnistuneita hoivakokemuksia. Myönteisyys tukee myös vanhempien jaksamista. (Deufel & Montonen 2010.) Ohjauksessaan kätilön tulee muistaa, että jokainen vanhempi on yksilö ja kantaa mukanaan heijasteita omasta lapsuudestaan. Kokemukset omasta lapsuudesta luovat pohjan sille, miten vanhempi kokee itsensä vanhempana. (Mäkelä 2016.) Vanhemman käsittelemättömät menneisyyden koettelemukset voivat vaikuttaa vuorovaikutukseen vauvan ja vanhemman välillä (Deufel & Montonen 2015).

Kätilö ohjaa vanhempia vauvan turvallisessa käsittelyssä ja vahvistaa vanhempien luottoa itsenäiseen pärjäämiseen vauvan hoidossa. Kätilö voi tukea vanhempia vauvan rauhoittelussa sanallisin ohjein ja tarvittaessa konkreettisin keinoin. Fyysinen läheisyys on väylä emotionaalisen ja psyykkisen läheisyyden kokemiseen. (Paananen ym. 2015.) Kätilön tulee kannustaa vanhempia viettämään paljon aikaa vauvan kanssa (Deufel & Montonen 2010). Kun vanhemmat kiintyvät lapseen myös lapsi kiinnittyy vanhempiinsa (Mäkelä 2016). On huomioitava, ettei ylihuolehtivaisuus tai liiallinen kiinnittyminenkaan vauvaan, tue varhaista vuorovaikutusta (Deufel & Montonen 2015). Kätilön tehtäviin kuuluu turvata vanhemman ja vauvan välinen yhdessäolo, niissä tilanteissa, kun perhe joutuu olemaan erillään esimerkiksi vauvan tehohoidon aikana (Paananen ym. 2015).

Kättilön tulee varhaista vuorovaikutusta tukiessaan tiedostaa antavansa vanhemmille konkreettisia esimerkkejä oman toimintansa ja ohjauksensa kautta. Kättilön tulee kiinnittää huomiota, millaisessa vuorovaikutuksessa hän on itse vauvan kanssa. (Paananen ym. 2015.)

6 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Opinnäytetyössä pyrittiin noudattamaan hyviä tieteellisiä käytäntöjä, joihin kuuluu tutkimuseettien näkökulmien huomiointi. Työtä tehtiin rehellisesti sekä yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta noudattaen. Tiedonhankinnassa pyrittiin eettiseen kestävyys. Käytettyihin lähteisiin viitattiin asianmukaisesti kunnioittaen muiden tekemää työtä. Työtä tehdessä tiedostettiin siihen liittyvät vastuut ja velvollisuudet. Tekijöiden välistä kollegiaalisuutta on vaalittu koko työskentelyprosessin ajan. Koska kyseessä oli kuvaileva kirjallisuuskatsaus, tutkimusluvan hakeminen ei ollut tarpeellista. Opinnäytetyötä varten laadittiin kuitenkin toimeksiantosopimus VSSHP:n Naistenklinikan kanssa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Työssä kunnioitetaan tekijänoikeuksia merkitsemällä lähdeviitteet huolellisesti ja asianmukaisesti plagiointia välttäen. Plagiointi eli luvaton lainaaminen on kaikkea sellaista toimintaa, jossa jonkun toisen tekstiä esitetään omana. Luotettavuus taattiin välttämällä fiktiivisiä tutkimustuloksia. Työssä pyrittiin huolellisuuteen, luotettavuuteen sekä rehellisyyteen. Työssä huomioitiin lähdekriittisyys sekä lähteiden luotettavuus. (Hirsjärvi ym. 2009.) Käytössä oli ainoastaan viimeisen yhdentoista vuoden eli vuosien 2008-2018 ajalta olevia julkaisuja, jotta taattiin ajantasaisen tiedon käyttö. Sähköiset julkaisut haettiin ainoastaan luotettavista tietokannoista. Työn reliabiliteettia tukee se, että hakutulokset ovat toistettavissa opinnäytetyön liitteenä olevien tiedonhaku- ja tutkimustaulukoiden mukaisesti.

Opinnäytetyössä käytettyjen julkaisujen laadun sekä käytettävyyden arviointiin tarvittiin aikaa ja tarkkaavaisuutta. Julkaisuista varmistettiin, että ne vastaavat asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Työn validiteettia tukee se, että tutkimuskysymykset pidettiin mielessä koko prosessin ajan. Opinnäytetyössä käytetty tieto oli peräisin tieteellisistä julkaisuista ja kirjallisuudesta, mikä mahdollisti vastaamisen tutkimuskysymyksiin puolueettomasti ja luotettavasti. Julkaisuja haettiin ainoastaan suomen ja englannin kielellä. Tällöin työn kannalta oleellisia, muilla kielillä kirjoitettuja julkaisuja saattoi jäädä valinnan ulkopuolelle. Julkaisujen valinnassa kiinnitettiin huomiota julkaisijaan ja aineiston puolueettomuuteen. Julkaisujen valintaa rajoitti se, että opinnäytetyön aihetta on tutkittu enimmäkseen lapsivuodeosastohoidon jälkeiseltä ajalta. Käyttökelpoisia julkaisuja jouduttiin rajaamaan pois myös julkaisuvuoden perusteella. Koska yhtenä kriteerinä aineistojen valinnassa oli koko tekstin saatavuus, joitakin julkaisuja karsiutui niiden käyttörajoitusten

takia. Työn luotettavuutta saattaa heikentää se, että aihetta on tutkittu vähäisesti lapsivuodeosaston kättilön näkökulmasta.

Opinnäytetyön aihe on jokaisen perheen kohdalla yksilöllinen ja henkilökohtainen. Työssä pyrittiin tuottamaan sävyltään neutraalia tekstiä ottamatta kantaa kunkin vanhemman yksilölliseen tapaan olla vuorovaikutuksessa. Koska työ pohjautuu jo aiemmin julkaistuihin aineistoihin eikä se perustu tekijöiden subjektiivisiin mielipiteisiin, työn ei tulisi loukata ketään. Työssä käydään läpi sensitiivisiä aiheita kuten päihde- ja mielenterveysongelmia sekä kulttuurisia tekijöitä. Työn loukkaamattomuuden periaatetta on tuettu sanavalintojen harkinnalla. Teksti tuotettiin asianmukaisesti lähteisiin viitaten, mutta kuitenkin hyväksyvällä ja empaattisella kirjoitustavalla tuomitsematta minkäänlaista yksilöllistä tapaa olla vanhempi.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa kirjallisuuskatsauksen avulla varhaisen vuorovaikutuksen havainnointiin ja tukemiseen liittyvää selkeää tietoa kättilötyön näkökulmasta. Tavoitteena oli, että lapsivuodeosaston hoitohenkilökunta voisi hyödyntää opinnäytetyön tietoja työssään. Aihe on tärkeä, sillä nykyään tiedetään varhaisen vuorovaikutuksen moninaisista ja pitkälle kantavista, niin positiivisista kuin negatiivisista, vaikutuksista lapsen kehitykseen (Paananen ym. 2015; Sinkkonen & Kalland 2011). Yhteiskunnalliset muutokset, kuten lisääntyneet maahanmuuttajamäärät ja mielenterveysongelmat, vaikuttavat varhaisen vuorovaikutuksen kehittymiseen, mikä on tuonut kättilötyöhön uudenlaisia vaatimuksia varhaisen vuorovaikutuksen havainnointiin ja tukemiseen liittyen (Deufel & Montonen 2015; Paananen ym. 2015).

Opinnäytetyön päätuloksista kävi ilmi, kuinka laaja-alaista kättilön ammattitaidon tulee olla varhaista vuorovaikutusta havainnoidessa sekä tukiessa. Oman haasteensa kättilön työhön tekevät aiempaa lyhyemmät sairaalassaoloajat, jolloin kättilön tulee osata ajoissa kiinnittää huomiota varhaiseen vuorovaikutukseen vaikuttaviin tekijöihin. Tällöin kättilön tulee myös muistaa väärintulkintojen riski. (Paananen ym. 2015; Salonen ym. 2013.) Kättilön työhön kuuluu oleellisesti vastuu, koska hoitoa suunnitellaan hyvin itsenäisesti. Kättilön tulee tuntea työhönsä liittyvä vastuu ammattitaidon ylläpitämisestä, jotta kättilö osaa havainnoida varhaista vuorovaikutusta riittävän laaja-alaisesti sekä oikea-aikaisesti. Varhaista vuorovaikutusta havainnoitaessa tulee muistaa ammatillinen omatunto tehdä oikeanlaisia havaintoja ja toimia, jos huoli varhaisen vuorovaikutuksen riittämättömyydestä herää. Työtä tehdessä korostui, että varhainen vuorovaikutus syntyy optimaalisessa tilanteessa luonnostaan osana tavallista kanssakäymistä, eikä se vaadi ihmeitä toteutukseen. Toisaalta epäsuotuisissa olosuhteissa varhainen vuorovaikutus voi olla hyvinkin uhattuna, jolloin pienilläkin asioilla ja teoilla voi olla pitkäkantoiset seuraukset lapsen kehitykseen (Paananen ym. 2015).

Varhainen vuorovaikutus on teoista ja tunteista koostuva kokonaisuus, joka voi olla kunkin perheen kohdalla hyvinkin yksilöllinen. Yksilöllisyyteen vaikuttavat esimerkiksi kulttuurisidonnaiset tavat ja vanhemman henkilökohtaiset kokemukset omasta lapsuudestaan. Tuloksista käy ilmi, kuinka merkittävää on havainnoida varhaisen vuorovaikutuksen kautta koko perheen vointia ja perhedynamiikkaa. (Deufel & Montonen 2015; Mäkelä 2016; Paananen ym. 2015.) Kättilöllä tulee olla tilannetajua ja kykyä mukauttaa toimintaansa perhekeskeisen hoitotyön edistämiseksi.

Perhettä tukiessaan kätilö toimii vauvan sanoittajana, jolloin vanhemmille muodostuu ymmärrys vauvan kommunikoinnista ja luonteenpiirteistä. Tuloksista käy ilmi, että varhaista vuorovaikutusta tukiessaan yksi tärkeimmistä kätilön ominaisuuksista on taito keskustella. (Mäkelä 2016; Paananen ym. 2015; Puura ym. 2018.) Kätilön positiivinen asenne sekä rehellinen, mutta kannustava palaute vanhemmille tukevat varhaista vuorovaikutusta (Deufel & Montonen 2010). Kätilöllä on velvollisuus antaa vanhemmille näyttöön perustuvaa tietoa esimerkiksi ihokontaktin merkittävyydestä varhaisen vuorovaikutuksen syntymisessä. Yhtenä keskeisenä tehtävänä kätilöllä on myös turvata varhaisen vuorovaikutuksen toteutuminen lapsivuodeosastolla. (Paananen ym. 2015; Puura ym. 2018.) Jotta kätilö pystyy havainnoimaan ja tukemaan varhaisen vuorovaikutuksen toteutumista kokonaisvaltaisesti, hänen tulee luoda luotettava ja turvallinen hoitosuhde perheeseen (Paananen ym. 2015). Empatiakyky ja tunneäly ovat eduksi suhteen luomiselle. Kun kätilö kykenee sopivassa määrin eläytymään perheen yksilölliseen tilanteeseen, hän saa paremman käsityksen perheestä ja muista varhaiseen vuorovaikutukseen vaikuttavista tekijöistä. Myös vanhemmille tulee tunne, että heidän elämäntilanteensa on arvokas.

Työtä tehdessä yhdeksi haasteeksi muodostui se, että kätilön näkökulmasta tuotettua aineistoa varhaisesta vuorovaikutuksesta löytyi niukasti erityisesti suomenkielisistä sähköisistä tietokannoista. Ongelma ratkaistiin käyttämällä paljon kätilökoulutukseen liittyvää kirjallisuutta. Myös tutkimuskysymyksiä hiottiin useaan otteeseen, jotta niihin pystyttiin vastaamaan tarpeeksi kattavasti ja ne soveltuivat kirjallisuuskatsaukseen. Erityistä huomiota tuli kiinnittää sisällöntuotossa havainnoinnin ja tukemisen käsitteiden erottamiseen toisistaan, jotta kahteen erilliseen tutkimuskysymykseen saatiin omat tulokset. Aiheen rajauksessa oleellista oli myös käsitellä aihetta vain lapsivuodeosaston näkökulmasta, jolloin neuvolan merkittävä rooli varhaisen vuorovaikutuksen havainnoinnissa ja tukemisessa jouduttiin poissulkemaan työstä.

Koska varhaisesta vuorovaikutuksesta sekä sen havainnoinnista ja tukemisesta löytyy kätilön näkökulmasta hyvin vähän tutkimustietoa, tärkeää olisi tuottaa näyttöön perustuvaa tietoa kätilötyön vaikuttavuudesta lapsen kehitykseen varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen tehdyllä työllä. Mahdollinen jatkotutkimusehdotus voisi olla empiirisen tutkimuksen toteuttaminen tutkimalla niin riittävän kuin riittämättömän varhaisen vuorovaikutuksen pidempiaikaisia vaikutuksia lapseen ja hänen kehitykseensä. Tutkimus voitaisiin toteuttaa myös kätilön näkökulmasta siten, että tutkittavana kohteena olisi perheitä, joiden varhaista vuorovaikutusta on tuettu kätilön toimesta sekä toisaalta perheitä, jotka

eivät ole erityistä tukea varhaiseen vuorovaikutukseen saaneet. Ongelmana näissä tutkimuksissa saattaisi olla, että tutkimukset vaativat monien vuosien seuranta riittävän kattavalta kohderyhmältä. Lisäksi tutkimuksiin osallistuminen vaatisi tutkittavilta sitoutumista, mikä voi olla haastavaa pikkulapsiarjessa.

LÄHTEET

- Andersson, M.; Hyytinen, R. & Kuorelahti, M. 2008. Vauvan parhaaksi. Kuntoutuminen päihteistä odotus- ja vauva-aikana. Pidä kiinni –hoitojärjestelmä. Pekan Offset Oy. Helsinki.
- Deufel, M. & Montonen, E. 2016. Lapsivuodeaika. Kustannus oy Duodecim.
- Deufel, M. & Montonen, E. 2010. Onnistunut imetys. Kustannus oy Duodecim.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Høivik, M.; Burkeland, N.; Linaker, O. & Berg-Nielsen, T. 2013. The Mother and Baby Interaction Scale: a valid broadband instrument for efficient screening of postpartum interaction? A preliminary validation in a Norwegian community sample. Vol. 27, No 3.
- Imetyksen tuki ry. 2016. Ihokontaktissa. Viitattu 16.11.2018. <https://imetys.fi/odottajan-opas/ensimmaiset-paivat/ihokontaktissa/>
- Klemetti, R. & Hakulinen-Viitanen, T. 2013. Äitiysneuvolaopas. Suosituksia äitiysneuvolatoimintaan. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Tampere.
- Korhonen, M. & Luoma, I. 2017. Äidin masennuksen vaikutus lapsen kehitykseen. Lääkärilehti 14-15/2017. Viitattu 11.11.2018. <http://www.potilaanlaakarilehti.fi/site/assets/files/0/12/38/896/sll152017-1005.pdf>
- Mäkelä, S. 2016. Vauvan kanssa vuorovaikutuksen puutarhassa. Varhaisen vuorovaikutuksen kirja vauvan äidille, isälle ja läheisille. BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi.
- Paananen, U.; Pietiläinen, S.; Raussi-Lehto E.; Väyrynen P. & Äimälä A. 2015. Kätilötyö. Raskaus, synnytys ja lapsivuodeaika. Edita Publishing Oy.
- Pajulo, M. 2011. Päihdeongelmaisten odottavienäitien hoidon kehittäminen – erityispiirteet, haasteet ja mahdollisuudet. Lääkärilehti 14/2011. Viitattu 11.11.2018. <https://docplayer.fi/1109129-Paihdeongelmaisten-odottavien-aitien-hoidon-kehittaminen.html>
- Pesonen, A. 2010. Varhainen vuorovaikutus on suotuisan psyykkisen kehityksen edellytys. Duodecim. Viitattu 4.9.2018. <https://www.duodecimlehti.fi/api/pdf/duo98656>
- Puura, K.; Sannisto, T. & Riihonen, R. 2018. Mitä vauva haluaa? Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen neuvolassa. Lääkärilehti 21/2018. Viitattu 11.11.2018. <https://www.laakarilehti.fi/tieteessa/katsausartikkeli/mita-vauva-haluaa-varhaisen-vuorovaikutuksen-tukeminen-neuvolassa/?public=651c21f2876587a7b15d1deb4b0bdc52>

- Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Vaasan yliopiston julkaisuja. Viitattu 4.9.2018. https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf
- Salo, S.; Isoniemi, E. & Tuomi, K. 2008. Hoivaa ja leiki. Psykologien kustannus Oy.
- Salo, S. 2011. MIM-havainnointi varhaisen vuorovaikutuksen tukena. Psykologien kustannus Oy.
- Salonen, A.; Oommen, H.; Kumpula, M. & Kaunonen, M. 2013. Äitien saama sosiaalinen tuki lapsivuodeosastolla. Tutkiva hoitotyö. Vol. 11, No 3.
- Sand, O.; Sjaastad, Ø.; Haug, E.; Bjålie, J.; Towerud, K. 2015. Ihminen. Fysiologia ja anatomia. Sanoma Pro Oy. 8.-12. painos.
- Sinkkonen, J. & Kalland, M. 2011. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. WSOYpro Oy.
- THL 2015. Varhainen vuorovaikutus (VAVU). Viitattu 4.9.2018. <https://thl.fi/fi/web/lastenneuvola-kasikirja/ohjeet-ja-tukimateriaali/metelmat/psykososiaalinen-kehitys/vavu>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. Helsinki. Viitattu 17.9.2018. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- White, J.; Thompson, L.; Puckering, C.; Waugh, H.; Henderson, M.; MacBeth, A.; Wilson, P. 2015. Antenatal parenting support for vulnerable women. British Journal of Midwifery. Vol. 23, No 10.
- Yuill, N. 2011. All talk: the importance of early conversations with children. Journal of Family Health Care. Vol. 21, No 5.

Tiedonhakutaulukko (liite 1)

Pvm.	Tietokanta	Hakusanat	Rajaukset	Osumat	Valitut työt
3.9.2018	VASKI Finna	Varhainen vuorovaikutus	2008-2018	49	2
3.9.2018	Medic	Vastasyntynyt AND tunneäly	2008-2018	1	1
3.9.2018	Google Scholar	Mielenterveys, vauva, varhaislapsuus, tukeminen, varhainen, vuorovaikutus - opinnäytetyö	2008-2018	16	1
3.9.2018	Manuaalinen haku	-	2008-2018	-	4
25.10.2018	Google Scholar	Lapsivuodeaika, kättilötyö, vanhemmuus, vastasyntynyt, tukeminen - opinnäytetyö	2008-2018	37	1
12.11.2018	Google	THL, varhainen vuorovaikutus	2008-2018	434 000	2
12.11.2018	Google	imetyksen tuki varhainen vuorovaikutus ihokontakti	2008-2018	1100	1
13.11.2018	Cinahl	Interaction AND mother AND infant AND midwife or midwives or midwifery	2008-2018	35	1
18.11.2018	Cinahl	Child development AND mother-child relations AND socialization	2008-2018	21	1

Tutkimustaulukko (liite 2)

Tutkimuksen tekijä, vuosi, maa	Tarkoitus	Menetelmä	Otos	Keskeisimmät tulokset
Høivik ym., 2013, Norja	Tutkia, onko MABISC (The Mother and Baby Interaction Scale) johdonmukainen, pysyvä ja pätevä sekä sen pääkomponenttien toimivuutta, jotta sitä voitaisiin käyttää työvälineenä kiintymyssuhteen luomisen ongelmien seulonassa.	Kyselylomakkeet	n= 76	Pääkomponenttianalyysi tuotti neljä ala-asteikkoa: kiintymyssuhdeongelmat, huoli huolenpidosta, Säännöllisyys ja rutiini sekä Herkkyys ja erossaolo. MABISC ilmeni johdonmukaiseksi.
Salonen ym., 2013, Suomi	Kuvata äitien näkemyksiä hoitotyön ammattilaisilta saamastaan sosiaalisesta tuesta lapsivuodeosastolla sekä siihen liittyviä tekijöitä	Kyselytutkimus	n= 1617	Äidit saivat kohtalaisesti sosiaalista tukea. Korkea koulutus, masennusoireet, heikko selviytyminen imetyksestä ja isän vähäinen osallistuminen olivat yhteydessä vähäiseen tukeen. Vahva minäkuva, vahva vauvanhoitoon liittyvä pystyvyyden tunne, myönteinen mieliala kotiutuessa ja myönteinen näkemys lapsesta liittyivät runsaaseen tukeen. Keskeisimmät hyvään tukeen liittyvät tekijät olivat toimivaksi koettu perhe ja hoitajien antamat hyvät ohjeet. Ohjeiden riittävyys, kannustavuus, yksilöllisyys ja molempien vanhempien huomioiminen selittivät voimakkaimmin myönteisiä näkemyksiä tuesta.

Liite 2 (2)

Yuill, 2011, Iso-Britannia	Tutkimukseen osallistui perheitä, joilla oli kolme vuotias lapsi. Tutkimuksen aikana perhe osallistui lapsen kahdeksanteen ikävuoteen asti tutkimuksiin. Tutkimuksien aikana perheen vanhemmat sekä lapsi vastasivat heille luotuihin tehtäviin yhdessä ja erikseen, jolloin tutkimusryhmä pystyi havainnoimaan perheen kieltä, sosiaalisia taitoja sekä sosiaalista käyttäytymistä erilaisten tehtävien aikana.	Havaintotutkimus	n= 83	Kolmen vuoden ikäisillä lapsilla, joiden vanhemmat käyttävät keskusteluissa MST:ää (Mental State Talk), on vähemmän ilmoitettuja käyttäytymisongelmia jopa kahdeksan vuotta myöhemmin. Puhuminen lapselle ajatuksista ja tunteista auttaa vahvistamaan lapsen sosiaalista ymmärrystä. Äitien puheen ja lasten ymmärtämisen välinen yhteys tapahtuu äidinkielen yleisestä kielitaidosta tai koulutustasosta riippumatta. MST on helppo käyttää ja sillä on suotuisia vaikutuksia pidemmälle lapsen kehitykseen.
Paananen ym., 2015, Suomi	-	Kirja	-	-
Deufel & Montonen, 2015, Suomi	-	Kirja	-	-
Deufel & Montonen, 2010, Suomi	-	Kirja	-	-
Sand ym., 2015, Norja	-	Kirja	-	-
Salo, 2011, Suomi	-	Kirja	-	-
Mäkelä, 2016, Suomi	-	Kirja	-	-
THL, 2015, Suomi	-	Julkaisu	-	-
Klemetti & Hakulinen-Viitanen, 2013, Suomi	Antaa äitiysneuvolatyön tueksi luotettavaa, tieteelliseen näyttöön perustuvaa tietoa.	Julkaisu	-	-
Imetyksen tuki ry, 2016, Suomi	-	Julkaisu	-	-
Korhonen & Luoma, Lääkäri-lehti 2017, Suomi	Antaa tietoa äidin masennuksen vaikutuksesta lapsen kehitykseen.	Artikkeli	-	-
Puura ym., 2018, Suomi	Antaa tietoa miten tukea varhaista vuorovaikutusta neuvolassa.	Kirjallisuuskatsaus	-	-